

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સ્વામી નાથ ચૌહાન અને અન્યો

વિરુદ્ધ

ભારત સંઘ અને અન્ય –

ડિસેમ્બર ૧૮, ૨૦૦૨

[સૈયદ શાહ મોહમ્મદ કાદરી અને અરિજીત પસાયત, જે. જે.]

આસામ સેટલમેન્ટ નિયમો:

નિયમ ૧૮-સંરક્ષણ હેતુઓ માટે ભારત સંઘ દ્વારા હસ્તગત કરાયેલી જમીન-પછીથી, જમીન માલિકને જમીનનું પુનઃ હસ્તાંતરણ કરવામાં આવ્યું પરંતુ

કબજો પહોંચાડવામાં આવ્યો નહીં-નિયમ ૧૮ હેઠળ પ્રતિવાદી ૫ થી ૭ સુધી ને નોટિસ જારી કરવામાં આવી-પ્રતિવાદી ૫ થી પ્રતિવાદી ૭ એ તેમની દાવાની જમીનની ભાડાપટ્ટે જાહેર કરવા માટે દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો કે તેઓ આસામ બિન-કૃષિ શહેરી વિસ્તાર ભાડાપટ્ટે અધિનિયમ, ૧૯૫૫ ની કલમ ૫ હેઠળ સંરક્ષિત ભાડૂતો હતા-દાવો અને અપીલ બરતરફ-પ્રતિવાદી ૫ થી પ્રતિવાદી ૭ ને અતિક્રમણકારો ગણાવ્યા-ફરીથી નિયમ ૧૮ હેઠળ તેમને નોટિસ જારી કરવામાં આવી-રિટ પિટિશનમાં નોટિસ રદ કરવામાં આવી-જો કે, ભારત સંઘની રિટ અપીલ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે નોટિસને સમર્થન આપતા મંજૂરી આપી-નિયમ ૧૮ સરકારને એવી કોઈ પણ વ્યક્તિને જમીનમાંથી બહાર કાઢવાની સત્તા આપે છે કે જેના પર કોઈ વ્યક્તિએ માલિક, જમીન ધારક અથવા સેટલમેન્ટ ધારકનો અધિકાર મેળવ્યો ન હોય-દાવો જમીન આ રીતે હસ્તગત કરવામાં આવી ન હતી-નિયમ ૧૮ હેઠળ અપીલકર્તાઓને બહાર કાઢવા કાયદાની યોગ્ય પ્રક્રિયા હેઠળ છે-હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચના આદેશમાં કોઈ ગેરકાયદેસરતા નથી-અપીલ ફગાવી દેવામાં આવી-આસામ જમીન અને મહેસૂલ નિયમન, ૧૮૮૬-આસામ બિન-કૃષિ શહેરી વિસ્તાર ટેનન્સી એક્ટ, ૧૯૫૫-કલમ ૫.

સીવીલ અપીલની હકુમત:સિવિલ અપીલ નંબર ૮૫૪૯/૧૯૯૪.

રિટ અપીલ નંબર ૪૫/૧૯૯૩ માં ગુવાહાટી હાઈકોર્ટના
૧૬/૧૧/૧૯૯૩ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તાઓ તરફથી મનોજ સક્સેના અને પ્રવીર ચૌધરી.

પ્રતિવાદીઓ તરફથી વી. કે. સિદ્ધાર્થન, રાજીવ મહેતા અને શ્રીમતી
રેખા પાંડે બી. વી. બી. દાસ માટે.

કોર્ટનો નીચેનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો:

અપીલકર્તાઓએ દાવો કર્યો હતો કે તેઓ હુકનપુખુરી (ટૂંકમાં,
'દાવાની જમીન') ખાતે ૪ બિઘા, ૪ કથા અને ૧૫ લેચા જમીનના ભાડૂતો
છે. દાવાની જમીન મૂળરૂપે ૫ થી ૭ પ્રતિવાદીઓના પિતાની હતી. ૧૯૪૩માં, પ્રથમ
પ્રતિવાદી (ભારત સંઘ) એ સંરક્ષણ હેતુઓ માટે દાવાની જમીન હસ્તગત કરી
હતી. અપીલકર્તાઓનો કેસ એ છે કે તેમણે ૧૯૪૭માં ૫ થી ૭ પ્રતિવાદીઓ સાથે
દાવાની જમીન ભાડે આપવા માટે સમજૂતી કરી હતી. જો કે, ૧૭ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૭૬
ના રોજ, પ્રથમ પ્રતિવાદીએ પ્રતિવાદીઓ ૫ થી ૭ ની તરફેણમાં દાવાની જમીન
ફરીથી સોંપી હતી પરંતુ ઉપરોક્ત પ્રતિવાદીઓને કબજો સોંપ્યો ન હતો. કદાચ તે

કારણોસર, ચોથા પ્રતિવાદીએ આસામ જમીન અને મહેસૂલ નિયમન, ૧૮૮૬ હેઠળ ઘડવામાં આવેલા આસામ સમાધાન નિયમોના નિયમ ૧૮ હેઠળ અપીલકર્તાઓ સામે બહાર કાઢવાની નોટિસ જારી કરી હતી.આમ હોવા છતાં, અપીલકર્તાઓએ દાવો દાખલ કર્યો-ટી. એસ. નંબર ૧૧૧/૭૮-મુન્સિફ નંબર ૧, તિનસુખિયાની ફાઇલ પર દાવાની જમીનની તેમની ભાડાપટ્ટેની જાહેરાત અને તેના પર કબજાની પુષ્ટિ માટે.ટ્રાયલ કોર્ટે ૪ જૂન, ૧૯૮૫ ના રોજ અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં દાવાનો નિર્ણય કર્યો હતો. ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને હુકમથી નારાજ થઈને, પ્રથમ પ્રતિવાદીએ એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, તિનસુકિયા સમક્ષ અપીલ-ટી એ નંબર ૭૭/૮૬ દાખલ કરી હતી.૨૧ ડિસેમ્બર, ૧૯૮૭ના રોજ, વિદ્વાન અધિક જિલ્લા ન્યાયાધીશે આંશિક રીતે અપીલને મંજૂરી આપી હતી અને ચુકાદો આપ્યો હતો કે અહીં અપીલકર્તાઓ ભાડૂતો નહીં પરંતુ અતિક્રમણકારો હતા અને તેમને કાયદાની યોગ્ય પ્રક્રિયા દ્વારા બહાર કાઢી શકાય છે.તે ચુકાદાને ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ બીજા અપીલ નંબર ૬૭/૮૮ માં પ્રતિવાદીઓ ૫ થી ૭ દ્વારા અસફળ હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો.૨૦ જુલાઈ, ૧૯૮૮ના રોજ બીજી અપીલ ૨૬ થયા પછી, રાજ્ય સરકાર દ્વારા આસામ સમાધાન નિયમોના નિયમ ૧૮ હેઠળ અપીલકર્તાઓ સામે નવી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી.૧૯ જૂન, ૧૯૯૨ના રોજ રાજ્ય સરકાર (પ્રતિવાદીઓ ૨ થી ૪) દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી નોટિસ પર અપીલકર્તાઓ દ્વારા આસામ હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશન-સી. આર. નંબર ૧૯૧૨/૯૨-માં

હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો.હાઈકોર્ટના એક જ ન્યાયાધીશે વિવાદિત નોટિસને રદ કરી હતી અને ૧૮ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૩ના રોજ રિટ અરજીને મંજૂરી આપી હતી.૫ થી ૭ પ્રતિવાદીઓએ રિટ અપીલ નંબર ૪૫/૯૩ માં ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ આ બાબત રજૂ કરી હતી.ડિવિઝન બેન્ચે રિટ અપીલને મંજૂરી આપી, વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદાને રદ કર્યો અને ૧૯ જૂન, ૧૯૯૨ની વિવાદિત નોટિસની માન્યતાને સમર્થન આપ્યું.ડિવિઝન બેન્ચના તે ચુકાદા અને આદેશને આ અપીલમાં પડકારવામાં આવ્યો છે.

અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી મનોજ સક્સેના ભારપૂર્વક દલીલ કરે છે કે અપીલકર્તાઓ આસામ બિન-કૃષિ શહેરી વિસ્તાર ભાડૂત અધિનિયમ, ૧૯૫૫ની કલમ ૫ હેઠળ સુરક્ષિત છે, તેથી, સેટલમેન્ટ નિયમોના નિયમ ૧૮ હેઠળ નોટિસ જારી કરીને તેમને બહાર કરી શકાતા નથી.ઉપરોક્ત જોગવાઈનું અવલોકન દર્શાવે છે કે તે ભાડૂતોને ખાલી કરાવવાથી રક્ષણ આપે છે.ઉપરોક્ત કલમના રક્ષણનો દાવો કરવા માટે, અપીલકર્તાઓએ બતાવવું પડશે કે તેઓ ભાડૂતો છે.અપીલકર્તાઓ ભાડૂતો નથી એમ માનવા માટે એક કરતાં વધુ કારણો છે.પ્રથમ, અપીલકર્તાઓ પ્રતિવાદી ૫ થી ૭ દ્વારા ભાડાપટ્ટે હોવાનો દાવો કરે છે, જેમને ૧૯૪૭માં દાવાની જમીનમાં કોઈ અધિકાર, હક અથવા હિત ન હતું, જેમ કે ઉપર નોંધવામાં આવ્યું છે કે દાવાની જમીન પહેલેથી જ પ્રથમ પ્રતિવાદી દ્વારા

લાંબા સમય પહેલાં ૧૯૪૩ માં અરજદાર દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવી હતી. બીજું, અગાઉની દીવાની કાર્યવાહીમાં અપીલકર્તાઓને અતિક્રમણ કરનાર ગણાવવામાં આવ્યા હતા. ત્રીજું, ૫ થી ૭ પ્રતિવાદીઓના પિતા કે જેઓ દાવાની જમીનના મૂળ માલિક હતા, તેમનું ૧૯૬૦ માં અવસાન થયું હતું. તે પછી જ ૫ થી ૭ પ્રતિવાદીઓ ચિત્રમાં આવ્યા, જેમ કે તેઓ ૧૯૪૭ માં અપીલકર્તાઓને દાવાની જમીન ભાડે આપી શક્યા ન હોત. જો કે, આ અપીલને જન્મ આપતી કાર્યવાહી સેટલમેન્ટ નિયમોના નિયમ ૧૮ હેઠળ શરૂ કરવામાં આવી હતી જે આ રીતે વાંચે છે:

"૧૮. ઇજેક્ટમેન્ટ-(૧) હવે પછી પૂરી પાડવામાં આવેલ વિષયને આધિન, ડેપ્યુટી કમિશનર એવી કોઈપણ વ્યક્તિને જમીનમાંથી બહાર કાઢી શકે છે કે જેના પર કોઈ વ્યક્તિએ માલિક, જમીન ધારક અથવા સમાધાન ધારકના અધિકારો હસ્તગત કર્યા નથી.

આ નિયમનું અવલોકન દર્શાવે છે કે તે નાયબ કમિશનરને એવી જમીનમાંથી કોઈપણ વ્યક્તિને બહાર કાઢવાની સત્તા આપે છે કે જેના પર કોઈ વ્યક્તિએ માલિક, જમીન ધારક અથવા સમાધાન ધારકનો અધિકાર મેળવ્યો નથી. હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે નિયમ ૧૮નો ઉલ્લેખ કરીને જણાવ્યું હતું કે

સેટલમેન્ટના નિયમોના અર્થમાં દાવાની જમીન માલિક અથવા જમીન ધારક અથવા સમાધાન ધારક દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવી ન હતી.

ત્યારબાદ એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અગાઉની દાવાની કાર્યવાહીમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે અપીલકર્તાઓને કાયદાની યોગ્ય પ્રક્રિયા દ્વારા હાંકી કાઢવામાં આવી શકે છે.અમારા મતે, સેટલમેન્ટ નિયમોના નિયમ ૧૮ હેઠળ અપીલકર્તાઓને બહાર કાઢવા એ કાયદાની યોગ્ય પ્રક્રિયા હોઈ શકે.આ સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, હકીકત એ છે કે વિવાદિત નોટિસ જારી કરવાની તારીખે, પ્રથમ પ્રતિવાદી પાસે પ્રશ્નમાં જમીનનો હક ન હતો.

પ્રતિવાદીઓ પ થી ૭ ના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા અમારા ધ્યાનમાં લાવવામાં આવ્યું છે કે આ અપીલમાં પડકાર હેઠળનો આદેશ ૧૬ નવેમ્બર, ૧૯૯૩ ના રોજ પસાર થયા પછી, રાજ્ય સરકારે પ્રશ્નમાં જમીનનો કબજો લીધો અને ૨૫ માર્ચ, ૧૯૯૪ ના રોજ પ્રતિવાદીઓને પ થી ૭ ને સોંપી દીધો.આ હકીકતો કાઉન્ટર એફિડેવિટમાં દર્શાવવામાં આવી છે પરંતુ પ્રત્યુત્તર એફિડેવિટ દાખલ કરીને તેનો ભંગ કરવામાં આવ્યો નથી.૧ ડિસેમ્બર, ૧૯૯૪ના રોજ, આ અદાલતે પક્ષકારોને યથાવત્ સ્થિતિ જાળવી રાખવાનો આદેશ આપ્યો હતો, જે કથિત કબજો સોંપ્યાના

લાંબા સમય પછી હતો.જો કે, અપીલકર્તાઓ કબજામાં હોવાનો દાવો કરે છે અને અમે આ પાસા પર કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવાનો પ્રસ્તાવ નથી કરતા.

આ કારણોસર, અમને હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચના વિવાદિત આદેશમાં કોઈ ગેરકાયદેસરતા જોવા મળતી નથી.અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને તે મુજબ તેને રદ કરવામાં આવે છે.

ખર્ચ અંગે કોઈ ઓર્ડર આપવામાં આવશે નહીં.

પ્રતિવાદીઓની શ્રેણીમાંથી ભારત સંઘનું નામ હટાવવાની અરજીને નકારી કાઢવામાં આવે છે.

આર. પી.

અપીલ નામંજુર.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.